Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XI. Cena lista je $3.00. Entered as second-class matter January 23, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., SOBOTA, 7. Septembra (Sept. 7) 1918. Yearly subscription $3.00 ŠTEV.—NUMBER 210.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Francozi in Američani napredovali šest milj

IZDELOVANJE VOJAŠKE OPREME POVOLJ.. NAPREDUJE.

PRODUKCIJA S... PUŠK ZADOSTUJE Z... RE. BE V FRAN...

Na Neville Isladu bo... delovali le težke topo...

Washington, D. C. — Vojni podtajnik Cravell, ...ijski ravnatelj, je naznanil ...delovanje pušk, strojnih ...k hitro napreduje.

250 155 milimeters... kalibra so že poslali v Fr...jo.

Mr. Crowell je po..., da je edino Bethlehem Ste... kompanija izvežbana v izdelovanju produktov za opremni department, devetnajst drugih kompanij je pa šele pričelo z izdelovanjem teh produktov. Povedal je tudi, da bodo v vladni tovarni na Neville Islandu blizo Pittsburgha izdelovali edino velike topove, od katerih bodo najmanjši štirinajstpalčniki. Po pogodbi, ki je napravljena za zgradbo te tovarne z United States Steel korporacijo, bo stala ta tovarna $150,000,000. Za ves obrat je pripravljenih 1,000 akrov sveta, na katerem zgrade tudi hiše za delavce.

Strojne puške zdaj hitro izdelujejo. Lahki Browingovih strojnih pušk izdelajo na mesec od 8,000 do 9,000, težkih pa od 6,000 do 7,000. Mr. Crowell je dejal, da sedaj strojne puške zadostujejo za vse potrebe v Franciji. Kasnejše bodo izdelali še večje število strojnih pušk za vežbanje v Združenih državah.

Po poročilih niso divizije še opremljene z Browningovimi strojnimi puškami, ki so sedaj v akciji na Francoskem. Toda takih poročil je nemogoče nadalje zadržati, kajti del ameriške armade v Franciji je oborožen z Browningovimi strojnimi puškami.

Traktorjev ali vlačilnih avtomobilov za artilerijo izdelajo zdaj vsak mesec 1,200. Mr. Crowell je dejal, da še ni dosežen višek v produkciji. Smodnika ne primanjkuje in ravnotako tudi ne potrebščin za oskrbniški department. Pušk izdelajo 200,000 na mesec, samokresov pa 50 do 60 tisoč, poleg pa pričakujejo, da se produkcija v 60. dneh še pomnoži.

Podtajnik ni hotel govoriti o moči zavezniškega in ameriškega topništva in ga primerjati z nemškim. Dejal je le, da bodo Američani in zavezniki se dobro poslužili topov, ki jih producirajo in pošljejo onkraj oceana.

VAŽNO ZA JUGOSLOVANE PRI REGISTRACIJI.

Chicago, Ill. — Najvažnejše vprašanje za **Slovence, Hrvate in Srbe** pri registraciji dne 12. septembra, ki so se priselili v Združene države, je **petnajsto vprašanje, katero se tiče narodnosti in iz katere države se je priselil naseljenec,** ki je tuj podanik in ni državljan Združenih držav. Za primero naj služi sledeče: **Avstro-Ogrska (Kranjsko), Jugoslovan (Slovenec) "ali Avstro-Ogrska (Hrvatska) Jugoslovan (Hrvat).**

Važna so tudi druga vprašanja in pravilno je treba nanje odgovoriti, toda najvažnejše za Slovence, Hrvate in Srbe, ki so se naselili iz Avstro-Ogrske monarhije, je **petnajsto vprašanje.**

VREME.

Danes gorkejše v Illinoisu: lahki zapadni in jugozapadni vetrovi.

Solnčni vzhod ob 6:20 a. m., **solnčni zahod** ob 7:16 p. m.

Cena za pšenico določena za leto 1919.

DOLOČITEV CENE SPODBUDI FARMARJE K DELU.

Pšenica ima veliko prehranitveno vrednost.

Washington, D. C. — Predsednik Wilson je izdal proklamacijo, v kateri pravi, da cena za pšenico — $2.20 bušelj — ostane v veljavi tudi za leto 1919. Zimsko pšenico bodo prodajali po tej ceni, toda predsednik je dodal, da pred prihodnjo žetvijo imenuje komisijo, ki pregleda povišane produktivne troške, da vidi, če je treba spomladi povišati ceno, ali če ostane taka, kakeršno je določil. Povišanje cene, če bo določeno, je rekel predsednik, bo veljavno le za producente, ki so do tega časa postavili na trg pšenico, pridelano v letu 1918.

Izjava se dotika tudi mogočega miru v letu 1920 z dodatkom, da garantirana cena po vladi mogoče pade, če bo Evropa lahko dobila pšenico iz južne polovice sveta. Izguba v tem slučaju bi znašala do pol miljarde dolarjev.

Predsednik Wilson je z določanjem cene za pšenico prihodnjega leta spodbudil farmarje, da pojdejo na delo in posejejo njive s pšeničnim zrnom. Pšenica igra veliko vlogo, skoraj najvažnejšo vlogo pri prehranitvi armade in ljudstva. Če je dosti kruha, je prehranitveno vprašanje že skoraj na polovico rešeno, čeprav človek ne živi samo od kruha, ampak potrebuje za svojo prehranitev tudi drugih jedi. Če bo drugo leto pridelek ravnotako velik kot letos ali pa še večji, tedaj bo kruha dosti četudi letina v letu 1920 ne bo izredno dobra in še ne bo vojne konec. To menda hoče doseči predsednik in zato je njegova odredba pametna in na mestu, ki določa ceno pšenici za prihodnjo spomlad.

VELIK POŽAR V ŽITNICI.

Chicago, Ill. — Požar je uničil sedem poslopij in šest žitnic iz železobetona v Rondoutu, ki drže 200 železniških voz žita. Škoda znaša $500,000.

Ogenj je največji, kar jih poznajo v zgodovini ob severnem obrežju Michiganskega jezera. Mr. Meeker je telefoniral kapitanu Moffettu, poveljniku velikojezerske mornariške vežbališčne postagana in Libertyvilla. Kmalu so spelo 2,000 mornarjev in pomagalo gasiti.

Ognjegasci so prihiteli na pomoč iz North Chicaga, Waukegana in Liberttyvilla. Kmalu so spoznali, da poslopij ne morejo rešiti, ker je primanjkovalo vode.

Ogenj so odkrili okoli šestih zvečer in v par urah se je zbralo okoli pozorišča do 500 avtomobilov. Iz žitnic so bruhali dolgi, svitli, ognjeni jeziki proti nebu, ki so razsvetljevali okolico.

Vročina je bila tako velika, da so jo občutile tračnice na glavni progi Milwaukee in St. Paul železnice in da je bil ustavljen železniški obrat. Vzroki, ki so povzročili požar niso znani.

OGNJENIK PRIČEL BRUHATI.

Yreka, Cal. — Ognjenik Preston, 35 milj oddaljen od Crescent Cityja, ki je bil ugasnen, je pričel zopet bruhati iz sebe. Po izjavi gozdarja v zvezni vladni službi je bil izbruh spremljala močna eksplozija, ki je vrgla kamenje in lavo več sto čevljev v zrak. Dim iz ognjenika je pokrival vrh v okrožju petih milj.

RAZNE POLJSKE SKUPINE SO SE ZDRUŽILE NA KONFERENCI.

ZDRUŽITEV VELJA, IZVOJEVANJU SVOBODNE POLJSKE.

Poljaki v Ameriki so pripadniki dveh različnih katoliških cerkev.

Detroit, Mich. — Na poljski narodni konferenci, ki je bila ob državana v tukajšnjem mestu, so bile sprejete rezolucije, po katerih so se razne skupine poljskih narodnih organizacij, ki so si do sedaj nasprotovale, združile v celoto, da si pribore neodvisno Poljsko.

V rezoluciji pravijo na nekem mestu, če Poljska dobi zopet svojo neodvisnost, ne bo tlačila svojih prebivalcev. Vsi državljani Poljske bodo imeli ne glede na narodnost, vero ali politično prepričanje enake pravice.

Konferenca je obljubila lojalnost Združenim državam in predsedniku Wilsonu je izrekla zahvalo in zaupanje. Priporočila je osvoboditev in združitev Čehov in Slovakov, Jugoslovanov, Rumuncev in Litvincev.

John F. Smulski iz Chicaga je bil izvoljen predsednikom eksekutivnega odbora "Poljskega narodnega departmenta."

Navzočih je bilo 1000 delegatov in njih mandati so veljavni za štiri leta, če se skličejo enake konference.

Na konferenci je bilo od 1,000 delegatov osemdeset odstotkov rimskih katoličanov, med katerimi je bilo 300 rimskih katoliških duhovnov. Ta fakt je značilen, kajti spomladi so zahtevali delegatje poljske narodne katoliške cerkve in socialisti reorganizacijo poljskega pomožnega sklada, ki ga ovirajo rimsko katoliški duhovni.

Ramon Dmonski, predsednik poljskega narodnega komiteja v Parizu, je priporočil, da ustanove konzulate v raznih krajih Združenih držav, ki bodo zastopali narodni komitej v Parizu in oskrbovali sklade.

Rt. rev. Frank Hodur iz Scrantona, Pa., škof poljske narodne cerkve, je sugestiral, da duhovniški delegatje sede v svojih skupinah. Predlog je bil odklonjen z veliko večino. Rt. rev. Paul Rhode iz Chicaga, edini rimsko katoliški škof v Združenih državah je ugovarjal predlogu.

Poljaki v Združenih državah so pripadniki dveh katoliških cerkev: rimsko katoliške in poljske narodne katoliške cerkve. Prva je v zvezi z Rimom in podrejena rimskemu papežu kot vrhovnemu glavarju rimsko katoliške cerkve, druga pa nima menda nobenih stikov z Rimom in ima svoj cerkveni zbor, ki je najvišja oblast v verskih zadevah.

TRIJE ŽELEZNIŠKI VOZOVI V JARKU.

Chickasha, Okla. — Med Duncanom in Camauchem, Okla., je skočil raz tir osobni vlak na Rock Island železnici. Trije vozovi so se prekucnili v jarek. Dve osebi sta ubiti in pet in štirideset ranjenih.

PRODUKCIJA TRDEGA PREMOGA.

Washington, D. C. — V tednu, ki je končal z 31. avgustom, so producirali največ premoga v letu in sicer: 806,121 ton, ali 100,000 ton več kot v prejšnjem tednu. Pri tej produkciji ni vštet premog, ki so ga rabili pri rudnikih ali prodali blizo rudnikov.

Dne 12. septembra je registracijski dan.

REGISTRIRALO SE BO NAD 12 MILJONOV MLADENIČEV IN MOŽ.

Za prvi razred dobe 2,300,000 registrirancev.

Washington, D. C. — Nova vojaška predloga je postala s podpisom predsednika postava, ki omogoči Združenim državam postaviti 80 divizij na bojišče do 30. junija 1919 in poleg ima še 18 divizij doma.

Za registracijo je določen 12. **september.** Omenjenega dne se registrirajo vsi moški, ki so stari osemnajst let in še niso postali stari šest in štirideset let. Izvzeti od registracije so moški v starosti med 21. in 31. letom, ki so že registrirani. Registracija dne 12. septembra bo trajala **od sedmih zjutraj do devetih zvečer.** Registrirance bo razdelil lokalni naborni odbor v razrede. V kateri razred pride registrirance, je odvisno od njegovih odgovorov na stavljena vprašanja, ki pojasnijo, kakšno delo opravlja, kje dela, če je oženjen, državljan, nedržavljan itd.

Pri prvem naboru se je registriralo 9,586,508 moških. General Crowder ceni, da se po novem zakonu registrira 12,788,758 oseb. Dasi bo število registrirancev višje kot pri prvi registraciji, bodo dobili manjše število za vojaško službo sposobnih mož. Vzroki so različni. Poklicali ne bodo oženjenih mož ali takih, ki delajo v važni vojni industriji in jih je težko nadomestiti. Mnogi imajo skrbeti za svojce, ki si ne morejo služiti kruha.

Strokovnjaki so preračunali, če odbijejo vse registrirance, ki bodo oproščeni vojaške službe, da jih ostane za prvi razred še 2,300,000 registrirancev. Vojni department sicer namerava vse mladeniče, ki so spolnili osemnajsto leto in še niso stari devetnajst let, uvrstiti v poseben razred, najbrže pa bodo ti mladeniči že pozvani v vojaško službo po osmih ali devetih mesecih.

Predsednikova proklamacija, s katero je določil dan za registracijo, je več kot navadno uradno obvestilo, da je zakon postal veljaven. Njegova proklamacija je živ apel na ameriško ljudstvo, ki šteje 110,000,000 oseb, da doprinese žrtve in sliši klic, da naj prime za orožje proti avtokraciji centralnih sil. Njegova proklamacija je odgovor na izzivanje nemškega militarizma, da je dolžnost vsakega državaljana, da vstopi v armado, če avtokracija ogroža republiko. Ta načelo so ustvarili ustanovitelji ameriške republike pred 125. leti. Ta princip razlaga predsednik v odstavku, ki pričenja z besedami "Pred enim stoletjem in četrt."

Ameriško ljudstvo se bo s polnim srcem odzvalo predsednikovi proklamaciji. To zanesljivo dokaže 12. septembra!

V ŠESTDESETIH MESTIH SO ZNIŽALI VOJNA NAROČILA.

Washington, D. C. — V šestdesetih mestih, ki se nahajajo na vzhodu, jugu in srednjem zapadu so znižali vojna naročila v industriji, ker primanjkuje delavskih stanovanj in so slabe transportne zveze. Naznanjajo, da je generalni štab priporočil vsem birojem vojnega departmenta, da se nova naročila, ki jih oddajo tovarnarjem, skrčijo v imenovanih mestih na najbližje število.

NEMCI VRŽENI ČEZ REKO AISNO.

Sovražnik podira za sabo mostove in poplavlja pokrajino.

Pariz, 6. sept. — Današnje uradno poročilo se glasi, da so francoske čete v prejšnji noči prodrle dalje na vsi črti od Somme do Vesle. Južno od Peronna so Francozi prekoračili Sommo v okolici Epenancourta in dalje proti jugu so dosegli cesto Ham-Peronne.

Južno od Hama so francoske čete okupirale Le Plessis-le-Pate-D'Oie, Berlancourt, Guvry, Caillouel-Crepigny in Abbecourt.

Francosko-ameriške čete so dosegle južni breg Aisne na osem milj dolgi črti. To pomeni, da so včeraj Američani in Francozi prodrli šest milj od reke Vesle. Američani so okupirali Dhuizel in Barbonal brez boja.

Pariz, 6. sept. — Nemški odpor med rekama Aisne in Vesle je bil včeraj zdrobljen pod mogočnim pritiskom francoskih in ameriških čet v armadi generala Mangina. Denes se Nemci umikajo na vsi črti ne v redu, temveč v divjem begu. Američani so pomoči okupirati hribe na južnem bregu Aisne in z bojišča javljajo, da so na nar krajih že prekoračili reko. Severno od Soissonsa so čete generala Mangina prekoračile Aisno in okupirale Coucy-le-Chateau in odtam zdaj prodirajo proti sovražnim obrambnim črtam na hribih Chemin des Dames.

Medtem so čete generala Humberta na pikardski fronti prekoračile somški kanal in prodrle dve do štiri milje do okolice Hama, ki pade vsak čas. Okrog trideset vasi in trgov je padlo Francozom v roke v zadnjih štiriindvajsetih urah. S fronte tudi javljajo, da so Nemci izpraznili Chauny. V okolišu La Fera, ki se nahaja na stari Hindenburgovi fronti, je sovražnik podrl vse mostove na kanalu in poplavil dober del pokrajine, kar pomeni da ne misli braniti postojank na omenjeni stari fronti.

Francoske in ameriške čete vzhodno od Soissonsa so počedile ves teritorij med rekama Veslo in Aisno.

Po zadnjem poročilu z bojišča so Američani dosegli Villers-en-Prayeres na južni strani Aisne 18 milj vzhodno od Soissonsa.

Angleži okupirali Neuve Chapelle.

London, 6. sept. — Z bojišča poročajo, da so angleške čete danes okupirale važno postojanko Neuve Chapelle na flandrski fronti. Neuve Chapelle se nahaja dvanajst milj zapadno od Lille.

Angleški vojni stan je danes poročal, da so britiške čete sinoči prekoračile Sommo južno od Peronna in okupirale Athies in Monsen-Chaussee. Severnozapadno od Armentieresa na belgijsko-francoski meji so Angleži napredovali eno miljo od včeraj. V okolišu reke Lys so Nemci včeraj izvršili protinapad, ki je bil odbit.

Sovražnik na stari fronti pred Laonom.

Z ameriško armado ob Aisni, 6. sept. — Podrobna poročila o bojevanju južno od Aisne razkrivajo novo katastrofo za nemške armade, ki so doživele celo vrsto porazov, odkar jih je zadela prva nesreča ob Marni. Izpraznjeno ozemlje med Veslo in Aisno nudi strašno sliko nemške katastrofe. Ves teritorij je razrit s provizoričnimi zakopi in jarki ter granatne jame so polne nepokopanih mrličev, ki leže tam, kjer so obležali pod ognjem ameriških in francoskih topov. Kako strašno so zavezniški topovi gospodarili nad sovražnimi vrstami, je razvidno šele zdaj, ko so prišli Američani in Francozi na lice mesta.

Samo v okolišu Pismetta so našli okrog 200 nemških trupel. Česar pa niso dosegli topovi, so dovršile bombe avijatikov, ki so deževale dnevno na sovražne črte.

Druga molčeča, toda neovrgljiva priča o katastrofi nemških čet so nedostavljena pisma vojakov, ki so jih pisali na bojišču, ali padli so prej, predno so jih mogli oddati. Vsa ta pisma v žepih mrličev so tipična zaradi tega, ker obsegajo enak ton pritoževanja. Skoraj vsako pismo se zaključuje z besedami: "Uboga Nemčija!"

Za primero naj služi odlomek iz enega pisma: "Vsak dan smo v smrtni nevarnosti. Dolgo ne moremo več obstati in na kakšen uspeh ni več nobenega upanja. Sovražnik je močnejši od nas po številu in po vsem drugem. Zmaga je danes izven vsakega vprašanja".

Neki drugi vojak je pisal, da se je njegova kompanija znižala na dvajset mož, a kljub temu so jih silili, da so morali držati pozicijo. "Če bi Francozi in Američani to znali, kdaj bi nas ne bilo več tukaj", zaključuje pisec dotičnega pisma.

Nemške čete padajo na staro fronto pred Laonom. Čim padejo znameniti hribi Chemin des Dames, preidejo armade na široko ravnino z majhno planoto v ozadju, na kateri se dvigajo stolpi katedrale v Laonu.

Berlin poroča o umikanju.

London, 6. sept. — Nemški vojni stan je včeraj poročal: "Med Ypresom in La Bassee v Flandriji pritiska sovražnik na naše črte. Nekaj naših oddelkov se je umaknilo, kakor se je glasil naš načrt. Med rekama Somme in Scarpe prodira sovražnik proti naši novi črti. Danes je bilo infanterijsko bojevanje. Med rekama Somme in Oise se nadaljuje naše gibanje proti severu, ki se je pričelo 26. avgusta. V okolišu Roya smo se rešili sovražnika brez boja. Naše zadnje straže, ki zadržujejo sovražnika, nam polagoma sledé. Na ravnini ob reki Ailette smo odbili sovražne napade. Vzhodno od Soissonsa smo se umaknili od reke Vesle po izdelanem načrtu in brez ovir od sovražne strani. Včeraj smo uničili 32 sovražnih eroplanov".

Ameriški avijatiki so zopet napadli Conflans.

Z ameriško armado v Loreni, 6. sept. — Včeraj so ameriški letalci zopet vrgli 2000 funtov dinamita na Conflans. Pri napadu so se spopadli z desetimi Nemci, katere so odbili in eden je padel na tla. Nekaj Američanov je bilo lahko ranjenih.

London, 6. sept. — Vojni stan javlja, da so angleški avijatiki uničili 465 nemških letal od 8. avgusta, ko so Britje pričeli ofenzivo v Pikardiji.

Anglija bo dokazala, da je uničila 150 potapljač.

London. — Glavni stan angleške mornarice hoče objaviti imena po-

(Dalje na 3. str. 1. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada $3 na leto, $1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo $4.50 na leto, $2.25 za pol leta, $1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $3 per year; Chicago and foreign countries, $4.50 per year.

Address:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Entered as second class matter September 21

Datum v oklepaju n. pr. (Juli 30-18) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

Prodajanje liberti-bondov 4. vojnega posojila se prične 28. septembra.

Za demokracijo in svobodo stare domovine! Vsak zaveden ameriški Slovenec mora biti član Slovenskega republičanskega združenja.

Obiščite "čikaško fronto" na obali Michiganskega jezera — veliko vojno razstavo v Grantovem parku. Velika zbirka vojnih trofej z zapadnega bojišča. Dnevne bitke popoldne in zvečer. Vstopnina 50 centov.

NAPREJ DO ZMAGE!

Zavezniške zmage na zapadnem bojišču so pričele učinkovati na pruske junkerje, nemške militariste, kajzerja in časopisje v Nemčiji. Kajzer, ki je bil najbolj gosto beseden v prvih dveh letih vojne in je še lani nosil pokonci glavo, je pričel postajati mehak kot vosek pod palcem. Preje je govoril samo o nemškem meču, ki izvojuje zmago, zdrobi vse sovražnike in diktira mir. Zdaj piha tudi pri njem veter od druge strani in pričel je govorančiti o "častnem miru". Seveda časten mir iz kajzerjevih ust pomeni, da nemški diplomatje izigrajo tako karte na mirovni konferenci, da kajzer ostane še kajzer in se lahko pripravi za drugo še večjo svetovno vojno.

Nemški prestolonaslednik posnema svojega očeta. Dal se je celo intervjuvati od budimpeštanskega madžarskega lista "Az Est", da dokaže, da je krotak kot jagnje. Poročevalcu je rekel, da ga ljudje napačno sodijo, če ga prikazevajo kot "ognjožrca". In tožil je, da se Nemčija bojuje le za svojo eksistenco. Seveda ni prestolonaslednik govoril tako pred enim letom. Takrat je soglašal s svojim očetom — kajzerjem, ki je imel še polna usta o nemški zmagi.

Značilen je tudi pojav, da se nemško časopisje trudi na vse kriplje prikriti nemškemu ljudstvu resnico o dogodkih na zapadni fronti, da ne spozna resnosti položaja, ki je nastala vsled poraza nemških generalov.

Nemška armada je bila navajena maršírati naprej in nemško ljudstvo je bilo prepričano, da je nemška armada nepremagljiva. Zdaj se vsled dogodkov na zapadni fronti prikazevajo med nemško armado in nemškim ljudstvom prvi znaki panike. In če nemško ljudstvo izve popolno resnico o porazu za nemško vlado na zapadni fronti, tedaj se lahko ta panika tako razširi, da jo ni mogoče več ustaviti. Logično iz tega sledi, da nemško časopisje prikriva ljudstvu resnico o porazu, da se panika ne razširi in mogoče ne vzplamti v vihar proti kajzerju in njegovim svetovalcem.

Položaj v notranjem Nemčije je označil neki švicarski državljan, ki se je pred kratkem vrnil iz Nemčije, da nastanejo notranji nemiri, če se bodo morali Nemci še umikati. On prerokuje, da se mogoče odigrajo dogodki kot ob času ruske revolucije.

Verjetno je, da postajajo panični na bojišču in doma, ali to še ne garantira, da se nemško ljudstvo dvigne proti kajzerju in svojim militaristom in jih spodi. Če pa pride do takih dogodkov v Nemčiji, bodo kajzer in nemški militaristi le želi, kar so sejali.

Če se res pojavlja panika med Nemci na bojišču in doma, je to znamenje, da postaja položaj za zaveznike in Združene države še bolj ugoden. Železo je pa treba kovati, dokler je gorko.

Združene države in zavezniki so žrtvovali miljarde dolarjev in na stotisoče človeških življenj, da ne zmagajo centralne sile in jim avtokracija ne diktira miru. Zdaj se zanje obrača položaj na bojišču vedno na boljše. Ali naj mar zdaj odnehajo, ko prihaja nevarnost za kajzerja in njegove svetovalce? Zdaj prihaja čas, da se vsi demokratični narodi zavarujejo pred pruskim militarizmom in da ne odnehajo, dokler ni zdrobljen docela.

Če rezumiramo zavezniške pridobitve, odkar je pričela zavezniška ofenziva, vidimo, da so zavezniki osvojili Lens. Zavezniki so osvojili mesto, katerega niso mogli zasesti v štirih letih. Veliki okraj v Franciji, v katerem se nahajajo premogovi in železorudni rudniki pride najbrž kmalu pod francosko oblast, ki jih je sovražnik zase izčrpaval skozi zadnje štiri leta. Ko se to zgodi, izgubi sovražnik velik del vojnih sredstev, kar oslabi njegovo obrambo in mu bolj zanesljivo prinese popoln poraz. Samoposebica je, da nemška armada ni prepustila radevolje Lensa zaveznikom, ampak se je umaknila iz njega, ker je bila prisiljena.

Vsi dogodki na zapadni fronti govore jasno kot beli dan, da Nemčija ne more izvojevati zmage z orožjem, zato pa postajajo kajzer in nemški militaristi mehki in govorančijo o "častnem miru", prestolonaslednik pa deklamira, da ni "ognjožrc".

Nemški kajzer in pruski militaristi prihajajo počasi na kolena in zato ne morejo Združene države in zavezniki preje odnehati, dokler ne bodo popolnoma na kolenih. Do popolne zmage bo treba res še doprinesti žrtve, ali te žrtve ne bodo zastonj, kajti mir, ki se sklene po načelih predsednika Wilsona, je vreden še višje cene, kot jo tirja popolnona zmaga nad avtokracijo od nas. In zato naprej do popolne zmage! Z.

DOPISI.

Davis, W. Va. — Pred kratkim je zopet primahal iz svojega "glavnega" stana znani newyorški Kazimir, da nekoliko pozabavlja proti 'izgubljenim" Slovencem, ki so postali ali versko mlačni, ali pa odpadniki. Kazimir ima, kar je tega okrožja, največjo zaslombo na Thomasu, kamor tudi najrajše zahaja. Prišel je z namenom, da ustanovi društvo, katerega pridružijo katoliški jednoti. To so tudi napravili in jaz nimam prav nič proti temu, kajti vsaki organizaciji se mora priznati pravica do agitacije. Pač pa bo vsaka agitacija drugih jednot naletela pri našemu članstvu na odpor, če se bo pri tej agitaciji napadalo našo jednoto in njeno članstvo, kakor dela to Zakrajšek, ki zmerja in bije okoli sebe, ker ne more prenesti vedno lepšega napredovanja SNPJ. Kot pripovedujejo, je K. Z. zeval pred razpelom o propalosti naše organizacije in jo imenoval "rdečo kot puran." "Poštene" katoličane je pozival, naj odstopijo od take organizacije, dokler je še čas, dokler jih slaba tovaršija našega članstva popolnoma ne okuži. No, Zakrajšek se bo moral končno prepričati, da bomo še bolj napredovali s članstvom, ako bo vodil agitacijo za njegovo jednoto na način, kot jo vodi v naselbinah W. Virginije. Članstvo SNPJ. pa naj ima na vidiku, da so sile, ki žele upropastiti našo organizacijo še vedno na delu v in izven organizacije. Nič ne de, kajti mi smo pripravljeni na vse morebitne napade in nasprotniki organizacije bodo morali spoznati, da kar niso mogli začeti nasprotniki naše organizacije, je še toliko manj mogoče sedaj, ko smo veliki in močni. Naša organizacija bo rastla, pa če uposlijo proti nji vse spovednice, vse prižnice in druga nazadnjaška sredstva.

Anton Čeh.

Glencoe, O. — Rojaku Frank Pircu je dne 30. avgusta umrl najstarejši sin v starosti 17 let za vročinsko boleznijo. Pokojnik je bil vposljen v neki tovarni za železne izdelke v Belwoodu, W. Va.

Rojak Frank Pirc je član društva št. 54, SNPJ. Smrt sina ga je jako nemilo zadela. Staršem in sorodnikom izrekam sožalje, mlademu rojaku pa bodi lahka mati zemlja.

Poročevalec N.

Greensburg, Pa. — Tu je umrla dne 31. avgusta po kratki in mučni bolezni rojakinja Marjeta Tome. Zapušča žalujočega soproga in še nedorasle otroke. Soprogu izrekam svoje sožalje, pokojnici pa naj bo lahka ameriška zemlja.

Dopisnik.

Terre Haute, Ind. — Ponesrečil je na železniškem križišču rojak Frank Tomažič. Nesreča se je pripetila ponoči, ko je privozila ena lokomotiva mimo, je šel naprej ob progi, toda za prvo je privozila druga, katere omenjeni vsled teme ni opazil in ga je zadela. Dobil je poškodbe na obrazu in desni nogi. Sedaj je v bolnišnici. Rojak Tomažič je član tukajšnjega društva Delavski Venec, št. 221, SNPJ.

Peter Žnidaršič.

Collinwood, O. — V tukajšnjih industrijah se čuti precejšnje pomanjkanje moških delavcev, ker tovarne so vedno večje in grade se tudi nove. Tudi tovarna za izdelovanje eroplanov je bila pred kratkim zgrajena. Dne 17. avgusta smo videli prvi eroplan, ki je bil izdelan v novi tovarni. Sedaj vidimo večkrat takega "tiča" letati po zraku nad tukajšnjimi hišami. To je nekaj novega za otroke, ki se čudijo letalom in ropotanju, ki ga povzročajo krožeči eroplani.

Spominjam se, ko smo bili še v stari domovini, na prerokovanja starih ljudi, da bo prišel čas, ko bomo videli letati železne ptice po zraku. Vedno smo vpraševali, kdaj in sedaj smo dočakali to dobo. Nekaj let pred vojno so sicer že imeli eroplane, ki pa so bili še zelo neizpopolnjeni, toda njihova prava doba se je pričela šele v tej vojni. In tako bodo prihajale še vedno nove iznajdbe, kajti človeški um je vedno na delu.

Clevelandska cestnoželezniška družba je vsled pomanjkanja moških pričela vposljevati ženske za sprevodnice na vozovih cestne železnice. Moški se temu upirajo in njihova unija grozi s štrajkom. S poučevanjem žensk za sprevodniški posel se nadaljuje. Kako bo ta boj izpadel, nam bo pokazala prihodnjost.

V nedeljo 1. septembra se je v New Yorku vršil III. koncert slovenskih pevskih društev združenih v ZJPD. Zadnji koncert te zveze eno leto nazaj se je vršil v Clevelandu.

Iz Clevelanda se je letošnjega koncerta udeležilo pevsko društvo Edinost. Pevska društva Soča in Zvon se nista udeležila radi tehtnih vzrokov. Če bi se, bi morda pozneje rekli: "Zakaj nazaj v Collinwood, — ne vprašajte zakaj! Zato, ker se že dela dan, zato ker je ura že deset", kot je dejal Terbovec, ko se je vračal iz lanskega koncerta pred enim letom. Mogoče bi letos rekel: "Zato, ker smo preblizo morja."

Konvencija SNPJ. je pred durmi. Iz Collinwooda odidejo štirje delegatje na to konvencijo. Društvo Mir pošlje Joe Modica in Jernej Vrhovca. Želim jima mnogo uspeha na konvenciji.

Obhajila so se tudi podražila. Tukajšnji božji pastir je naznanil, da morajo otroci, ki pojdejo k svetemu obhajilu, prinesti $4. Torej so se imenitno podražili tudi zakramenti. Včasih, v prvih letih krščanstva so bili zakramenti zastonj, toda tisti časi so prešli.

Tu imamo celo 6 cerkvenih zapovedi, med tem, ko smo jih imeli v domovini samo pet. Šesta cerkvena zapoved, ki je v veljavi v Ameriki, zapoveduje katoličanom podpiranje cerkva in duhovnikov. V starem kraju te zapovedi ni bilo treba, ker plačuje duhovništvo država in ker ga poleg tega tudi ljudstvo marljivo podpira.

Collinwoodski pečlarji so nekako utihnili. Tábrov France je bil pred dobrim tednom dni v "Enakopravnosti", drugače ga pa ni na izpregled. Pravijo, da živi samo ob ribah, italijanskem siru, suhem kruhu in vodi. To ti je patrijot, kaj?

Milavca sem videl neko jutro ob 2. na poreu za fencem. Kaj je delal ob tako zgodnji jutranji uri, to ve najbolje on sam. Mogoče je le spal in sanjal lepe stvari. Ropot pa se je čul tak, kot da leti eroplan nad nami.

John Matjazich.

Delmont, Pa. — Dopisnik iz Pleasant Valleyja se pritožuje, v 193 številki Prosvete, čemu moj dopis v tem listu, češ, da kradem rojakom v njegovi naselbini dobro ime. Trdi, da sem v protislovju, oziroma da sem se pregrešil proti pravilom naše organizacije, ker "napadam" svoje brate člane po listih. Kaj pa sem poročal, da je bilo v nesoglasju z resnico? Dopisnik J. K. trdi, da so vsi do zadnjega kupili liberti-bonde ali vojnovarčevalne znamke. Kdaj pa sem jaz trdil nasprotno? Marsikdo, ki je v začetku nasprotoval nakupu bondov, jih je pozneje kupil, ker je bil moralen pritisk tako velik, da se obotavljanje ni izplačalo.

Jernej se bo morda vedel še spominjati aprilske seje, ko sem priporočal članom društva nakupovanje bondov in sem se tudi izrazil, da vsak delavec, ki dela, lahko kupi vsaj en bond. Ali ti ni znano, kako je nekdo, ki se sedaj čuti užaljenega, nasprotoval moji agitaciji? Ali ni nekdo, ki se sedaj hoče pokazati nedolžnega, od mene večkrat zahteval pojasnila, kako svobodo imamo Slovenci v Ameriki? Navedel bi lahko več takih stvari, toda nočem navajati napačnih mnenj ljudi, ki so bili o stvari zavedeni ali pa napačno poučeni, naj par gornjih vprašanj zadostuje. Človek, ki nima prilike spoznati razmer in stvari, ki pridejo pri tem v poštev, se lahko moti, pa postaja neznosen proti drugim, ki mislijo drugače od njega. Toda če taki ljudje pridejo pozneje do spoznanja, da so se v začetku motili, pa skušajo potem popraviti svoje napake, se jim jih lahko oprosti. Nekaj drugega je, če se le potuhnejo, pa v svojem protivnem delovanju zavzamejo drugačno taktiko. Večkrat, ko sem poskušal kaj pojasniti, me je J. K. zavrnil, da nas družbe izkoriščajo. Ampak kdo je vzrok temu? Ali ne ravno delavci tvojega kalibra? Ali ne ravno delavci sami, ki zanemarjajo državljanske pravice in politično vzgojo in strokovno organizacijo? Tudi oseba, ki se čuti najbolj užaljena vsled mojega zadnjega dopisa, bi bila lahko že davno državljan, če bi se sploh kaj brigala za pravice delavstva. Ampak nekateri mlačneži mislijo, da je vse v redu, če se vsevprek zabavlja in zmerja tiste, ki v resnici delujejo za ljudske koristi. Vse to je dobro premisliti, predno se kaki Jerneji lotijo pisanja dopisov.

Dopisnik v omenjeni številki tega lista trdi, da sem vso naselbino obdolžil avstrijakanstva. Svetujem dopisniku, da še enkrat prečita dotični moj dopis, pa bo spoznal, da nisem nikjer obdolžil vseh rojakov prizadete naselbine avstrijanstva, pač pa sem dejal, da so v naselbini zavedni in nezavedni Slovenci. Lahko bi ti priklical v spomin dogodek na seji društva meseca maja, ko je članstvo odklonilo podporo $50 Rdečemu križu z motivacijo, da morajo že pri družbi plačevati za to institucijo. Pri omenjeni seji se je pokazalo, kako zelo se nekaterim članom nepoznana pravila, kajti trdili so, da moramo denar obdržati v blagajni za stroške delegata. Niso vedeli niti toliko, da stroške delegacije plača to leto jednota, potem si pa še upajo drugim očitati nepoznanje pravil. Ali je morda v soglasju s pravili, če se poštenega človeka napade po razbojniško in mu groze celo z ubojem?

Dopisnik izjavlja, da pri njih ne bom jaz ustanavljal podružnice SRZ. To mu verjamem, kajti med takimi ljudmi jo sploh nihče ne more. Med ljudmi, ki so se ob vsaki priliki izražali, da je vse to humbug, da vse gibanje ni drugega kakor namen nekaterih ljudi napolniti si žepe, je nemogoče ustanavljati kako organizacijo za borbo proti avtokraciji. Kar je v naselbini zavednih Slovencev, pristopajo v podružnice SRZ., po drugih okoliških naselbinah.

To je moj odgovor. Ne bi prišel s tem pojasnilom, da nisem bil izvan in imenovan za lažnjivega obrekovalca.

Franc Kadunc.

Chicago, Ill. — Slovensko napredno ženstvo iz Chicage in okolice bo imelo sestanek v nedeljo 8. septembra v sokolski dvorani na 1903 So. Racine Ave. ob 3. popoldne. Namen tega sestanka bo sklepanje, kako pridobiti kar največ slovenskega ženstva za udeležbo manifestacije SRZ. v nedeljo dne 15. septembra ob priliki zaključitve konvencije Slovenskega republičanskega združenja. Dasiravno je med našim ženstvom že sedaj zelo veliko zanimanja za to manifestacijo slovenskega ljudstva, ki želi zmago svetovni demokraciji in pomagati Ameriki do izpopolnitve njenih vojnih ciljev, želimo našo agitacijo kar najbolj razširiti med naše širše mase. Pri prej imenovani manifestaciji nastopi okoli sto žensk v posebnih oblekah. Toda delovati moramo na to, da se je udeleži vse slovensko ženstvo v Chicagi in okolici, kajti to je manifestacija nas vseh, ki se strinjamo z delom SRZ., ki želimo osvoboditev našega ljudstva v domovini, ki želimo pomagati Ameriki v njeni borbi. Ob enem bomo imele na dnevnem redu diskuzijo, če ne bi bilo umestno, da se v Chicagi ustanovi ženska organizacija S. R. Z., kot že obstoji po nekaterih drugih krajih Amerike. Ako bo splošno mnenje udeležnic tega sestanka, da nam je zauspešnejše delo taka organizacija potrebna, potem jo bomo seveda organizirale. Slovenke, katere se zanimate za to gibanje, pribitite na ta sestanek v imenovano dvorano, da bo udeležba tim večja. Vstop ima vsaka Slovenka, ki se zanima za naše gibanje. Na sporedu bo tudi govor.

M. U.

Kenosha, Wis. — Dne 8. septembra ob 2. popoldne se vrši v Louis Robselnovi dvorani na 460 Grand Ave. velika seja tukajšnje lokalne organizacije SRZ., na katero vabimo vse, ki se interesirajo za naše gibanje, da se je udeleže. Rojaki, pokažite, da smo kenoški Slovenci pripravljeni pustiti na strani vsa nesoglasja ali osebnosti, kadar se gre za tako važno vprašanje, kot ga zastopa SRZ. Kadar delujemo za to organizacijo, delujemo skupno brez medsebojne mržnje ali sovraštva, kajti gre se za bodočnost vsega naroda, ne pa samo kake posamezne stranke. Pridite na sejo, da se natančnejše dogovorimo za uspešnejše delovanje v lokalni organizaciji SRZ., kakor tudi o naši udeležbi konvencije in manifestacije SRZ. dne 15. septembra. —

Anton Jurca.

(Za petkovo izdajo smo to naznanilo prepozno prejeli. Ured.)

Livingston, Ill. — Znancem in prijateljem naznanjam žalostno vest, da mi je nemila smrt ugrabila ljubljeno soprogo dne 26. avgusta. Pogreb je bil 28. avgusta Dasiravno ni bila članica nobenega društva, jo je k zadnjemu počitku vseeno spremilo članstvo SNPJ. in SDPZ. Na krsto so ji položili krasne vence. Ravno tako so v znak sožalja položile venec slovenske žene, ki so se tudi udeležile pogreba v obilnem številu. Pokopali smo jo civilno. Nagrobni govor je imel Anton Kropoušek.

Pokojnica je bila doma iz Črnega potoka (Schwarzenbach) na Koroškem. Zapustila mi je dva otroka, Pavlino, staro 16 let in Mihaela, starega 7 let. V stari domovini zapušča stariše.

Udeležencem pogreba in vsem, ki so mi izkazali čut prijateljstva ob uri moje žalosti, izrekam prisrčno zahvalo. Pokojnici pa naj bo lahka ameriška zemlja.

Mike Strosich, soprog.

ŽUPAN ODVRNIL STAVKO.

Denver, Colo. — Nevarnost takojšnje stavke cestnoželezniških uslužbencev je odvrnil župan s svojim posredovanjem. K temu so seveda pripomogli tudi uslužbenci sami, ki so bili pri volji odnehati od stavke, ako se najde še druga pot do sporazuma.

Nevarnost stavke seveda ni popolnoma odvrnjena, vendar je pa v bodoče manj nevarnosti, da izbruhne, kot je bila zadnji petek. Na dveh konferencah ni prišlo do sporazuma med zastopniki družbe in uslužbencev. Ekesekutiva je na to sklicala sejo, ki se je imela vršiti zvečer in na kateri so imeli razpravljati o položaju. Župan je telefonično vprašal, če pride eksekutiva k konferenci v njegovo pisarno. To se je izvršilo in stavka je bila odvrnjena.

Župan je odposlal narodnemu vojnemu svetu brzojavko, v kateri je priporočil, da se naj zavzame za stvar in tako izravnajo sporna vprašanja na miren način.

Naročajte in širite svoj list "Prosveto."

VESTI Z BOJIŠČA.

(Nadaljevanje s prve strani).

veljnikov nemških submarink, ki so potopljene ali vjete. S tem hoče Anglija dokazati, da je Lloyd George povedal resnico, ko je pred nekaj tedni izjavil, da je angleška mornarica uničila 150 submarink.

Po uradnem poročilu je bilo 117 submarinskih poveljnikov ubitih ali potopljenih v boju, 33 jih je v vjeništvu in eden sam je pobegnil. Med mrtvimi je tudi kapitan Schweiger, poveljnik potapljače U—88, ki je potopila parnik "Lusitanijo".

DNEVNI SEZNAM IZGUB.

Washington, D. C. — Današnji seznam vsebuje 362 imen. Izgube: 20 mož ubitih v boju, 69 jih pogrešajo, 143 je težko in 112 neznano kako ranjenih, 11 jih je umrlo z ranami in sedem vsled bolezni.

Razno iz inozemstva.

OBSEDNO STANJE V BERLINU

Amsterdam, 6. sept. — "Koelnische Volkszeitung" javlja, da je v Berlinu in vsi provinciji Brandenburg razglašeno obsedno stanje. Razglas obsednega stanja je podpisal general von Linsingen, ki svari prebivalstvo, da čaka ostra kazen vsakogar, ki bo še nadalje širil "frivolne in izdajalske vesti o nemškem poveljništvu, pretiraval o zmagah sovražnika in metal v sumljivo luč odporno silo nemške armade, katera zmagovito drži sovražnika nazaj".

General Linsingen zaključuje, da upa, da bo njegovo svarilo zadostovalo in da mu ne bo treba izvajati posledic razglašenega prekega soda. Omenjeni list poroča dalje, da je obsedno stanje razglašeno tudi v Vratislavi in po drugih večjih mestih Nemčije.

To dokazuje, da so bile resnične vesti zadnjih dni o veliki nezadovoljnosti Nemcev in ostri kritiki, ki jo je ljudstvo naperilo proti militarističnim glavarjem zaradi porazov na zapadni fronti.

Socialistični "Vorwaerts" v Berlinu je v eni svojih zadnjih številk mahnil indirektno po kronprincu zaradi njegovega intervjuva pred nekaj dnevi, v katerem se je izrazil kronprince, da Nemčija ne želi uničenja sovražnih držav. — "Vorwaerts" primerja kronprinčeve besede z izjavo kajzerja, njegovega očeta, ki je dejal zadnjega junija o priliki petindvajsetletnice svojega vladanja, da mora vojna trajati toliko časa, dokler ena stran popolnoma ne podleže. Članek pravi, da je nekaj podobnega kakor kronprince povedal tudi dr. Kuehlmann, vsled česar je moral takoj politično umreti, "toda kronprinčeve besede dokazujejo" — piše omenjeni list — "da so se v par mesecih časi zelo izpremenili in dandanes so take besede zelo poceni in ne pomenijo več nič."

Amsterdam. — Da ne morejo v Nemčiji kljub vsem šikanam utajiti pravega položaja na bojišču, dokazuje poročilo vojaškega kritika v berlinskem "Lokal Anzeigerju", ki pravi, da je "nemška armada s težkim srcem ostavila goro Kemmel v Flandriji in bodočnosti bo šele dopuščeno, da izve širša javnost, zakaj je padla ta mogočna postojanka".

800,000 vdov v Nemčiji.

Amsterdam. — Berlinski "Tag" je objavil pismo monakovskega zdravnika, drja. Hansa von Hertiga, ki piše, da je danes po zelo konservativnem računu 800,000 vdov v Nemčiji. Hertig priporoča, da nemška vlada prepove ponovno možitev vdovam, da bodo imele dekleta kakšno priložnost za možitev, ko se vrne peščica zdravih in za ženitev sposobnih samcev iz vojne.

Lloyd George je napil zdravico Gompersu.

London. — Lloyd George je napil zdravico Samuelu Gompersu, predsedniku Ameriške delavske zveze in njegovi delegaciji pri banketu, katerega je priredila angleška vlada delavskim gostom iz Amerike. George je dejal, da zdravica velja obenem Ameriki, ki je zastavila vse svoje sile za poraz avtokracije.

Nemčija sanja o premirju.

Bazel, Švica. — Mnoga znamenja kažejo, da Nemčija upa na premirje še pred letošnjo zimo. Nemške armade se bodo skušale ustaviti na stari fronti in odbijale bodo zavezniško ofenzivo. Ako ne bodo mogle ustaviti zaveznikov in če izgine vsako upanje za ofenzivne operacije, tedaj bo Nemčija ponudila premirje.

Iz Berlina poročajo, da se kancelar Hertling zelo trudi za uvedbo volilne reforme. Kajzerjeva vlada ima za to več vzrokov, poglavitni vzrok pa je, ker hoče kajzer potolažiti skrajno nezadovoljno ljudstvo z drobtinami notranjih reform.

Dunajski in budimpeštanski list se te dni mnogo bavijo z naraščajočo silo ameriške armade in ponatisnili so tudi Ludendorffov intervju, ki je dejal, da ni možno več zanikati, da Amerika nudi zaveznikom veliko pomoč v materijalu in moštvu. Takoj v drugi sapi je pa Ludendorff rekel: "Mi bomo že omehčali Američane kakor smo Ruse."

Zavezniški letalci uničili 1000 hiš v Carigradu.

Amsterdam. — "Frankfurter Zeitung" poroča, da so bombe zavezniških letalcev zadnji torek povzročile velik požar v Carigradu, ki je uničil okrog tisoč hiš. Zavezniški avijatiki so metali bombe in manifeste.

Vesti iz Rusije.

Boljševiški zastopnik v Londonu zaprt.

London. — Angleška vlada je v četrtek ukazala zapreti zastopnika sovjetske vlade v Londonu Maksima Litvinova, njegovega tajnika in nekaj drugih oseb, ki so bile v zvezi z Litvinovim poslaništvom. Vlada je obvestila ljudske komisarje v Moskvi, da ostane Litvinov v "preventivnem zaporu" toliko časa, dokler ne pridejo na varno državljani Velike Britanije, kolikor jih je še na ruskem teritoriju, ki je pod kontrolo sovjeta.

Obenem je prišlo poročilo, da je bilo v sredo napaden angleški konzulat v Moskvi. Vest še ni potrjena. V Moskvi se še nahaja angleški generalni konzul R. H. Lockhart in konzul Wardrop, katerima sovjetska vlada ne da potnega lista. Sovjetska vlada zahteva, da se mora prej izkreati Litvinov v Bergenu na Norveškem, predno dobe angleški konzul potne liste za neoviran odhod iz Rusije. Britiška vlada pa zahteva ravno nasprotno, da Litvinov ne odide prej iz Anglije, dokler ne bodo angleški konzuli in državljani v Rusiji na varnem.

Petrogradska "Pravda" ima podrobnejše poročilo o sobotnem napadu na angleško poslaništvo v Petrogradu. Pri tem napadu je bil ubit britiški vojaški ataše Fr. Cromie. Omenjeni list piše, da so sovjetske oblasti v Moskvi izvedele, da se v britiškem poslaništvu skrivata voditelja protirevolucionarjev generarl Savinko in Filonenko, vsled česar so ukazale sovjetu v Petrogradu, da se izvede preiskava. Član izredne komisije za preprečenje kontrarevolucije je šel v spremstvu straže v poslaništvo, ali ko je dospel v prvo nadstropje, so iz hodnika počili streli in eden stražnikov je bil ubit, drugi pa ranjen. Sledil je bolj in v tem boju je padel angleški ataše Cromie.

Londonsko časopisje je prineslo ostre članke proti boljševikom vsled tega dogodka in pozivlja vlado, da ne sme niti za las odnehati od svoje zahteve, da namreč sovjet najstrožje kaznuje morilec atašeja.

Kornilov je zopet umrl!

London. — Brzojavka iz Kodanja, ki se opira na neko poročilo v "Politikenu," se glasi, da je bil v boju med Čehoslovaki in rdečo gardo v Ekaterinogradu zadnje dni meseca julija ubit tudi general Kornilov.

(Kornilov je bil ubit najmanj že dvajsetkrat in parkrat je izvršil samomor, odkar je izginil kmalu po padcu Kerenskijeve vlade.)

Vsi sorodniki Kerenskija so v ječi.

Amsterdam. — "Izvestja" v Moskvi poročajo —kakor javljajo čez Berlin, — da je izredni odbor za preprečenje kontrarevolucije ukazal prijeti in zapreti vse sorodnike bivšega predsednika provizorične vlade Kerenskija. Obenem poroča ta list, da je sovjet potlačil revolto v Erjansku, 53 anarhistov je bilo aretiranih.

Ameriške vesti.

RAZPRAVA O LOVU NA MLAČNEŽE V SENATU.

Washington, D. C. — Predsednik Wilson je naročil justičnemu tajniku Gregoryju, da mu predloži poročilo o lovu na mlačneže v New Yorku.

Zakaj predsednik zahteva poročilo, se ne ve. Vprašal je za poročila po ostri debati v senatu. Senator Smoot iz države Utah, je predložil razolucijo, v kateri priporoča, da vojaški senatni odsek preišče in dožene, kdo je izdal povelje, da vojaki in mornarji pomagajo pri lovu na mlačneže. Rezoluciji je ugovarjal senator Kirby iz Arkansasa, da ni bila sprejeta, toda senator Smoot se je odločil, da jo predloži prihodnji dan.

V uradu generala Crowderja so izjavili, da so bile aretacije izvršene brez vednosti tega urada in njegovega pooblaščenja. Kasnejše zvečer so avtorativno poročali, da je bil lov na mlačneže v New Yorku izvršen pod direktivo justičnega departmenta in da je odgovornost zanj prevzel J. Bruce Bielaski, šef departmentnega biroja za preiskave.

Senator Chamberlain je dejal, dasiravno smatra mlačneže za nizke ljudi, vseeno naj se jih prime po postavah.

Senatorji Calder iz New Yorka, Brandegee iz Conneecticuta, Gore iz Oklahome in Johnson iz Kalifornije so se pridružili senatorju Chamberlainu in obsodili aretacije.

Senator Poindexter iz Washintona je zagovarjal akcijo in jo imenoval pravično vojaško postopanje.

Senator Lodge je povdarjal, da senatorji morajo poznati odgovorno avtoriteto, kajti vojaki in mornarji, ki so pomagali pri aretacijah, so le vbogali svoje oficirje.

Senator Polindexter je odgovoril, da se prav nič ne briga, kdo je odgovoren.

FARMARJI V VERMONTU SO PREJELI $400,455 POSOJILA.

Burlington, Vt. — Sto petnajst vermontskih farmarjev je dobilo posojilo na zvezni zemljiščni banki v Springfieldu, Mass., da zboljšajo produktivnost svojih farm po zveznem farmarskem posojilnem zakonu izza leta 1917. Na farmah v Vermontu je sedaj posojenega vsega denarja $400,455. Nadaljnih dve sto enajst farmarjev je vprašalo, da se jim posodi $1,093,367.

Posojila oddajajo podružnice zvezne zemljiščne banke, ki so poznan pod imenom narodne farmarske posojilniške zveze. Farmar si lahko sposodi denar, da si kupi boljše poljedesko orodje, stroje, boljšo živinsko pasmo, za popravila na svojih poslopjih, za nakup semen, umetnega gnojila itd., za zboljšanje naprav za umetno namakanje zemlje. Človek, ki hoče postati farmar, lahko dobi tudi posojilo na farmo, ki jo namerava kupiti. Vrednost posestva, na katerega se hoče najeti posojilo, ocenijo odborniki lokalne posojilniške zveze, ki oddajo svoje poročilo banki v Springfieldu. Banka pošlje potem svojega cenilca, da si ogleda in oceni posestvo. Posojilo se dobi do 50 odstotkov vrednosti zemljišča ali 20 odstotkov aktualne vrednosti stavbe, orodja, poslopij in drugih farmarskih pripomočkov. Tako lahko farmar dobi sedemdeset odstotkov posojila na vrednost njegove farme. Od posojila plača 6 odstotkov obresti, ki ga lahko izplača v petih letih, ali pa v štiridesetih letih.

V prvem zveznem zemljiščnem bančnem distriktu, ki obsega osem držav je vprašalo za posojilo 3,275 farmarjev. Prvi zvezni zemljiščni bančni distrikt je od ustanovitve posodil $3,351,195., farmarji so pa vprašali do sedaj za $10,887,253.

Po osmih državah se vsota razdeli takole:

Vermont, $400,455; Massachusetts, $1,857,985; Maine, $807,524; Rhode Island, $180,560; New Hampshire, $164,505; Connecticut, $1,154,445; New York, $4,558,528; New Jersey, $1,247,515.

AKO JE SOPROG PREDOBER...

Denver, Colo. — Walter S. Seipps so aretirali na zahtevo njegove soproge, češ, da hoče zapustiti mesto. Sodišče je zanj odredilo $1,000 poroštva. Seipp ni mogel položiti poroštva in moral je v zapor.

Ko so ga privedli pred sodnika, je njegova soproga pričala, da vedno dela in zasluži $140 na mesec. Izroči ji ves denar, da preživi sebe in dva njena prejšnja otroka. Vrne mu le nekaj centov za tobak in druge majhne osebne troške.

"Vi mislite povedati, da ste dali tega človeka aretirati radi tega, kar ste sedaj rekli? je vprašal sodnik. "Dali ste ga zapreti in pustili v zaporu?"

"Well, rekel je, da se bom nekega dne zbudila in ga ne bom našla tukaj," je hitela soproga.

"Obtožba je črtana," je rekel sodnik. "Mladi mož, lahko greste. Ali ni škandal, da ste dali tako dobrega soproga, kot ga imate vi, zapreti?

LOV NA MLAČNEŽE USTAVLJEN.

New York, N. Y. — V četrtek pred polnočjo je Charles F. De Woody, šef justičnega biroja v New Yorku na oddelku za preiskave, ustavil lov na mlačneže. Drugi dan je mr. De Woody dejal, da se lov mogoče razširi prek določenih dni.

OBSOJENE ČLANE I. W. W. ODVEDEJO V KAZNILNICO.

Chicago, Ill. — V petek so bile vse priprave dovršene, da odpeljejo obsojene člane I. W. W. v kaznilnico v Leavenworth. Sodniki Baker, Alschuler in Evans so odklonili peticijo, da ostanejo še nadalje v okrajnem zaporu. Če niso advokatje obsojencev v petek popoldne izposlovali, da ostanejo še v okrajnem zaporu, tedaj so jih odpeljali v kaznilnico.

DRČA V DOKU.

Portsmouth, Va. — V mornariškem doku je drča zemeljskih plasti pokopala nad tucat ljudi. Neoficijelno poročajo, da je štirinajst oseb mrtvih.

ZADNJE VESTI.

AMERIŠKI PARNIK TORPEDIRAN.

Washington, D. C. 6. septembra. — Mornariški department je sprejel poročilo, da je nemška potapljača potopila ameriški parnik "Lake Owena." Pet mornarjev je izgubljenih.

Parnik je nosil 2,306 ton in je prevažal blago. Potopljen je bil v tujih vodah dne 3. septembra.

TRINAJST NORVEŠKIH LADIJ POTOPLJENIH.

London, 6, septembra. — Norveško poslaništvo naznanja, da je Norveška izgubila trinajst ladij v avgustu. Dva norveška mornarja sta izgubila življenje.

HOLANDSKA PROTESTIRA PROTI MORJENJU RIBIČEV.

Haag, 6. septembra. — Holandski poslanik v Berlinu je prejel inštrukcije od holandske vlade, da protestira proti pogrezanju norveških ladij izven prepovedanega pasu in potopljenju osem holandskih ribiških ladij.

Poslanik je dobil tudi nalog, da protestira, ker so poveljniki ribiških ladij morali podpisati izjavo, ki jim ni bila prečitana.

Poslanik bo zahteval odškodnino za blago, ki je bilo vzeto z ribiških ladij.

NEMŠKI KANCELAR REZIGNIRAL.

London, 6. septembra. — Grof Herling, nemški kancelar, je resigniral. Po poročilu ženevskega poročevalca "Daily Expressa" je slabo zdravje vzrok resignaciji.

KJE JE FRANK PAVLIČ?

Pred štirimi leti je bival v Cliff Mine, Pa. od tam je šel v West Newton, Pa. potem pa nekam v Indiana County, Pa. in sedaj ne vem kje se nahaja. Ker mu imam poročati nekaj zelo važnega, prosim cenjene čitatelje, če kdo ve za njegov naslov naj mi ga naznani ali pa naj se mi sam prijavi na moj naslov: Math Petrič, P. O. B. 659, Oakdale, Pa. (6x)

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. — Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657—59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODBOR:
Predsednik: John Vogrič, box 290, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 86, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: Jožef Kuhelj, 9523 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.
Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADZORNI ODSEK:
Jože Ambrožič, box 351, Canonsburg, Pa.
Paul Bergoz, 741—1st St., La Salle, Ill.
F. S. Tauchar, 674 Ahsay Ave., Rockspringe, Wyo.

POROTNI ODSEK:
Anton Hrast, Box 140, Canonsburg, Pa.
Jože Radišek, box 432, Smithton, Pa.
Rudolf Pleteršek, box 436, Bridgeville, Pa.
Jakob Miklavčič, L. Box 3, Willock, Pa.
M. Petrovich, 14815 Hale Ave., Collinwood, O.

UREDNIK PROSVETE:
Jože Zavertnik.

VRHOVNI ZDRAVNIK:
F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:
JOHN VERDERBAR, 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov JOŽE AMBROŽIČ, box 351, Canonsburg, Pa.
Pritožbe prepirljive vsebine, ki eta jih vodili prva in druga instanca, se pošiljajo na naslov:
ANTON HRAST, box 140, Canonsburg, Pa.
VSI DOPISI, razprave, članki, naznanila itd. za "Prosveto" se pošiljajo na naslov:
UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročnina, oglasi, se pošiljajo na naslov:
UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657—57 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
V korespondenci s tajništvom S. N. P. J., uredništvom in upravništvom "Prosvete" se rabite imen urednikov, marveč napišite naslov, ki je tu navedem, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

POTREBUJEMO: Mladeniče v starosti 16 let ali več za učenje tiskarskega dela, dobra plača takoj v začetku, čista in svitla tiskarna. Zglasite se pri:
The Penton Press, 1136 Chestnut Ave., Cleveland, Ohio.

NAPREDEK

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš z njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK,
Herminie, Pa.

POZOR KROJAČI.

Potrebujem takoj štiri krojaške pomočnike v stalno delo. Dobra plača, zglasite se osebno ali pismeno pri: **Tony Fortuna, krojač, 67 Iron Street, Johnstown, Pa.**

PIVO!

Delajte Vaše pivo sami doma brez aparatov. En vrč Lagerbeer-Extrakta narejenega iz pravega sladja (malz) in hmelja, da 60 steklenic fine kipeče, od prave Bavarske se komaj razlučujoče pive, ter stane samo $2.00; po pošti 10c več. Pošilja se vse kraje Zdr. Držav.

Naročilom je prilagati denar ali Money order ter naslavljati na:

A. Pestotnik,
375 E. 184th St.,
NEW YORK, N. Y.

POTREBUJEMO

Rudarje za delo pri dobro znanem rudniku. Dovolj premoga še za nadaljnih 20 let. Nobenih delavskih neredov od kar je rudnik v obratu. Tu je 9 čevljev čistega premoga. Plačamo od voza. Rabijo se električne svetilke. Šole in cerkve. Naš rudnik se nahaja na polovični poti med Uniontown, Pa in Brownsville, Pa. Ulice so tlakirane. Pouličn železnica vozi in najbližje mesto do rudnika je Fairbanks, Pa. Rudnik je poznan pod imenom **"Searight."** Pišite nam za pojasnila katere odgovarjamo v vašem materinem jeziku. Pisma naslovite na:

TAYLOR COAL & COKE COMPANY,
UNIONTOWN, PA.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK
636 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, specijalist v Pittsburghu, ki ima 26 letno prakso v zdravljenju tajnih moških bolezni.

Zastrupljenje krvi sifilisa s živilom 606, ki ga je iznašel dr. prof. Ehrlich. Če imate mozolje ali madeže po telesu, v grlu, izpadanje las, bolečine v kosteh, priditi in izčistiti vam bo kri. Ne čakajte, bore te bolezen se zaleze.

Vse bolezni, ki prihajajo po vodenem odtoku zdravim po okrajšani metodi. Kakor hitro opazite, da vam poseduje moška zmožnost, ne čakajte, temveč pridite in jaz vam bom zopet povrnil.

Zeleno gnoj, ki vodi iz mehurja zdravim v kratkem času. Hydrocele ali vodno kilo zdravim v 24 urah in sicer brez operacije.

Bolezni mehurja, ki povzročijo bolečine v križu in križtu in včasih tudi pri spuščanju vode, zdravim s gotovostjo.

Revmatizem, trganje, bolečine, otekline, srbečice, škrofle in druge kožne bolezni, ki nastanejo vsled nečiste krvi, odstranim v kratkem času in ni potrebno ležati.

Uradne ure: V ponedeljkih, sredah in petkih od 9. zjutraj do 9. popoldne. V torkih, četrtkih in sobotah od 9. ure zjutraj do 3. ure zvečer.—Ob nedeljah pa do dveh popoldne.

Po pošti na delam. — Pridite osebno.— Ne posabite imena in številke!

Zdravim samo moške osebe.

Prof. Dr. Mullin

ZDRAVNIK — SPECIALIST ZA SLOVENCE

411—4th Avenue
(NA SPROTI POŠTE)
Pittsburgh, Pa.

ELEKTRIČNA PREGLEDBA S X ŽARKI.

Stari in izkušeni zdravnik, s 36 letno prakso. Zdravi zapečne in hitro vse bolezni, pljuča, želodec, obisti, trganje, nervoznost, krvne bolezni, kakor tudi druge bolezni moških. Odstrani vsako bolezen katero prevzamej v svoje oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostalih delov sveta zdravila. Nizke cene. Nasvet brezplačno. Točen pregled popolnoma jamčen. Pri meni se zdravi veliko število Slovencev. Uradne ure od 9. zjutraj do 8 zvečer, ob nedeljah samo od 10. do 2. popoldan.

Kedar vam poteče naročnina na "Prosveto", jo obnovite pravočasno, da se vam ne ustavi list.

MILKO VOGRIN

Novela. — Spisal dr. Stojan.

(Nadaljevanje.)

Prvi izmed vseh ohrabri se Vogrin. Premagujoč kolikor le mogoče svoje notranje boje, jame Olgo tolažiti — on, ki potrebuje sam največje tolažbe.

"Ne žalujte, gospica Olga! Opogumite se. Saj ni tako hudo, kakor se vam dozdevlje. Res, bil sem v smrtnej nevarnosti, ali zdaj je ni več. In tudi otroka bode menda le ozdravela."

Te besede iz ust najdražjega bitja utešile so dekličino srce. Zdajci privzdigne Olga zopet glavo in pogleda Vogrina z objokanimi očmi. Ta pogled pa je izražal vso gorečnost njene ljubezni, a tudi strah in dvom v njuno bodočnost!

Olga je takoj, zapazivši Vogrina, slutila, da ga je v dvoboji smrtno ranil — baron Robert. Ali vendar je moral zdaj Milko vse natanko razložiti, kako je prišlo med obema do dvoboja, kje in kako sta se bila. Uzrok dvoboja bil je Olgi kakor gospe Skenovskej celo razumljiv. A manj zapopadno pa je bilo obema, kako se je dvoboj vršil. Nato je razložil Vogrin Robertove pogoje ter poudarjal krviželjno ravnanje in strast njegovo.

Vse to je bilo seveda Olgi in njemu samemu dovolj jasno. Ali gospa Skenovska je pripisovala Vogrinovo nezgodo le nesrečnemu naključju, ki je nad obema enako vladalo v istih trenotkih. To pa je storila ona s tem namenom, da odvzame svojej hčeri strašni sum, kakor da je stregel baron Robert naravnost Vogrinu po življenju!!

Olgina mati je na vso moč skušala vsestransko dokazati, da se ne more o baronu tako hudo misliti, kakor misli Vogrin. Češ njegovo početje je malo da ne opravičeno, saj ga je bil Vogrin sam prvi razžalil. "Robert je bil tedaj prisiljen", nadaljuje gospa, "očistiti svojo sramoto in rešiti čast sebi in svojim rojakom. Tudi njega bi bila lahko ista nezgoda zadela kakor Vas. In jaz vem, da bi Vam krivico delali, ko bi mi v tem slučaji tako sodili o Vas, gospod Vogrin, kakor Vi o baronu Robertu!"

A vsega tega ni Olgina mati toliko iz lastnega prepričanja govorila, kakor iz skrbi in ljubezni do svojega ubogega otroka. Uvidela je namreč, da ni upanja več, da bi se kdaj v zakonskem življenji združila Olga in Ogrin. Najmanj se pa more sedaj kaj takega misliti, ko je Vogrin brez stalne službe in povrh še v roko tako ranjen, da bode težko kdaj do dobra ozdravel. Zatorej si še ona bolj prizadevlje, da prepriča Olgo o pravičnem ravnanji Robertovem ter jej zatre vsako misel, da Vogrin le zavoljo nje trpi!

A danes s omaterine besede malo uplivale do Olginega srca. Njena prva misel: baron Robert je hotel iz gole ljubosumnosti ugonobiti Vogrina, utisnola se je tako globoko v njeno dušo, da se je ni mogla z lahka iznebiti. Zatorej je tudi hotela proti materi kar opravičevati Vogrinovo mnenje, a k temu ni bilo več tu priložnosti.

Prišel je ravno v tem trenotku dr. Sirnik pogledat k prijatelju. Lahko si mislimo, kako je on osupnol, zagledavši pri Vogrinovih Olgo in nje mater. Vse drugo bi si bil prej mislil, le tega prizora ne. Saj je on molčal o dvoboji, kakor se je bilo dogovorilo med boriteljі. A glej, zdaj vedo tudi Skenovski o tej nesreči!

Dolgo so se še mudili naši gostje pri Vogrinu. Govorilo se je osobito o bodočej zasedbi Bosne in Hercegovine. Pri tem se je pa vzlasti poudarjalo, kakšno naključje, rekli bi božja kazen, je pozvala barona Roberta takoj drugi dan po dvoboji v vojsko! Tam bode imel dokaj prilike, skušati svojo moč in sekati roke svojim nasprotnikom! Ali vse to ni bilo Vogrinu nič novega. Zakaj dr. Sirnik je z zdravili vred donašal svojemu bolniku tudi dnevnih novostij, ki ga utegnejo zanimati.

Solnce se je že nagibalo proti zatonu in gore so jele žareti, ko se poslovijo gostje od našega rojaka. Vogrinova mati spremlja gospodo do jezera. Milko pa ostane sam na svojem mestu, žalostno gledajoč — za Olgo. A sreča mu ni naklonjena. Kmalu so mu zakrili drago bitje košati drevesni vrhovi. Tedaj se pa ohrabri, napne vse svoje moči ter gre tja na rob, od koder zopet vidi — drago mu deklico. Kakor da bi gledal Olgo danes zadnjikrat v življenji, tako nepremično zre zdaj za njo! — Žalostni pogledi v bodočnost in sedanjost pa mu otemnijo dušo in oči, telesna moč ga zapušča; — on se zgrudi na tla ter omedli . . .

Vsa prestrašena dramila je potem mati, prišedši nazaj, svojega Milka. Čudno se jej je zdelo, da ga ni našla na prejšnjem mestu. Ali vse si je vedela takoj tolmačiti, ko ga najde tam na robu — ležečega v omedlevici. Milko se k sreči zopet hitro zave. Nato ste ga pa spravili mati in sestra k potrebnemu počitku!

Pri belem dnevu še došli ste Olga in nje mati domu. Solnce je ravno pošiljalo zadnje žarke visokim vrhovom v slovo, ko pogleda Olga še enkrat tja na dom Vogrinov, a potem stopi v vilo.

Mnogo so imeli nocoj govoriti Skenovski med seboj. Rihard se je kar zavzel, ko mu je mati Vogrinovo nezgodo v dvoboji z Robertom naznanila. Vse dogodke in uzroke morala mu je natanko zdaj Olga, zdaj mati opisovati. Tudi predmet večernemu pogovoru bila sta le baron Robert in Vogrin. Mati se je seveda i zdaj trudila, svojima otrokoma dokazati, da je Robert le prisiljeno in celo opravičeno ravnal. S prva je bilo Olgi vendar obadva priznati, da ni bilo Robertovo početje in ravnanje v dvoboji — hudobnega in zločinskega namena!

Tako se je dala naposled vendar Olga navidezno pregovoriti, ali v svojem srci ni bila prepričana o materinih besedah. Kako pa tudi! Saj je poznala Robertovo neizbrisljivo sovraštvo do Vogrina in strastno ljubosumnost njegovo. Na misel jej je prihajal zadnji pogovor Robertov z njo tam v gozdiči. Njegovi rezki glasovi doneli so jej zdaj uho kakor še nikdar prej. Stoprav nocoj razumela je njegovih temnih besed strašni pomen!

Pozno je že bilo v noči, ko se spravijo Skenovski k počitku. Vse v hiši je že mirno spavalo, le v Olginej spalnici gorela je še luč. Deklica in nje mati niste mogli po tem viharnem dnevu najti zaželenega miru. Govorjenjem in čitanjem ste si preganjali žale spomine in tešili razburjeno srce. Kazalo na uri se je že pomikalo proti polnoči. Ravno pa je hotela Olga upihniti luč, kar nekdo na hišnem zvonci močno pozvoni.

"Jezus Marija, mama, kaj je to?" vzklikne Olga vsa prestrašena. "Nekdo je pozvonil, ali si slišala?"

Obedve poslušate molče, še dihati si skoro ne upate. Zdaj zvoni v drugo.

"Moj Bog, kaj je to?" vzdihuje Olga. "Gotovo je došlo kako žalostno poročilo od koga tukaj, morda celo od dr. Sirnika!"

In pri teh besedah stopi deklici mrzel pot po obrazu. Huda misel se jej rodi v glavi in strašna slutnja prešine njeno srce. Ona trepeče kakor šiba na vodi: Pred seboj gleda v meglenej podobi — Vogrina mrtvega! . . . V svojej razburjenej domišljiji menila je uboga deklica da se jim tako pozno v noči poroča le smrt — nesrečnega prijatelja!

A predno naznani to slutnjo svojej, tudi prestrašenej materi, zazvoni v tretje. Mati skoči zdaj po konci, odpre okno in zakliče ven v temno noč: "Kdo je?"

Trepetaje pričakujete hči in mati odgovora, kar se oglasi moški glas: "Na gospo Skenovsko došel je nujen telegram z Dunaja!"

To naznanilo delalo je razen utis na Olgo in mater. Deklici se je srce pomirilo in hipoma zadušila strašna slutnja o Vogrinovej smrti. A grozne misli pa so vstajale v duši gospe Skenovske. Trepetala je v svojem srci za dragega moža in skrbnega očeta svojih otrok!!

Kakor zbegana zavije se hipoma v nočno haljo stopi sama v pritličje do vrat, da sprejme brzojavno poročilo. Vsa bleda in preplašena bere nekaj trenotkov pozneje vpričo svoje hčere telegram, ki se je tako-le glasil:

"Nujna potreba, da prideš z otrokoma vred z jutrašnjim hitrim vlakom k meni domu.

Tvoj

Skenovski".

Kakor grom iz jasnega neba, udarile so te besede na Olgo in mater. Obedve ste premišljali potem mnogo o uzroku tega poročila. Olga je trdila, da je baron Robert na Dunaji, in baš on je pouzročil to njihovo odpotovanje. A mati je mislila vsa v skrbeh, da je njen soprog nenadoma smrtno zbolel. Vsaka si je pa po svojem slikala razne slučaje in naslednje, ki nastanejo, ako se ta ali ona slutnja uresniči. Konec vsemu pa je vendar le bil sklep, da odpotujejo jutre v torek s hitrim vlakom od tod. Ali kaj jih pričakuje doma, to je zakrivalo temno, neprozorno zagrinjalo!!

Verjetno je seveda, da ste Olga in nje mati še zdaj manj mogli počivati nego prej. Jeli ste torej pripravljati za odhod, kar je bilo potreba. Stoprav zjutraj, ko se je začelo daniti, zatisnili ste svoje trudne oči. Ali zlati žarki juternega solnca so ju danes prehitro vzbudili iz blagodejnega spanja!

Žalosten je bil ta dan za Olgo. Še posloviti se ni mogla od Vogrina. Zakaj že predpolden je bil došel vlak, ki jo je odnesel iz toli priljubljenega kraja. Le po dr. Sirniku so sporočili Vogrinu najsrčnejše pozdrave v slovo. Vzlasti pa mu je Olga želela, naj ostane srečen in hitro ozdravi!

IX.

Še isti dan sporočil je dr. Sirnik svojemu prijatelju Vogrinu, da so Skenovski odpotovali na Dunaj. Vsi, zlasti pa Olga pozdravljajo ga presrčno v slovo.

Čudno je uplivalo to naznanilo na našega rojaka. S prva ni hotel verjeti Sirnikovim besedam. Ali čim dalje, tem bolj se mu je dozdevalo vse to resnično in verjetno. Saj pa je tudi včeraj gospa Skenovska proti njemu zagovarjala barona Roberta; ali sicer ni bila to njena navada. Tudi pri odhodu se je vedla proti njemu, kakor se mu je baš zdaj dozdevalo, nekako mrzlo ter mu bila celo mračno in malomarno podala roko v slovo.

Iz vsega toga je torej naš Milko sklepal, da se je v srci Olgine matere ohladila prejšna prijaznost in naklonjenost do njega. Konečno je moral uvideti, da ni nikakega upanja več za-nj, naj bi ga tudi Olga še tako iskreno in goreče ljubila. V Vogrinovej duši jela se je sedaj celo porajati misel: Skenovski so le s tem namenom odpotovali, da odpravijo Olgo od njegove bližine. Da še več! On si je v svojej razburjenosti celo domišljeval da so zaradi tega tako hitro odpotovali, ker še hočejo Olgo in Roberta prej zaročiti, nego se zadnji napoti v Bosno.

"A zakaj mi pa ni Olga o tem ničesa povedala?" vpraša večkrat sam sebe Vogrin. "Saj ne morem verjeti, da bi me bila ona včeraj nič ne vedela o svojem odhodu! Je-li to odkritosrčno? Je-li to znak prave in goreče ljubezni?!"

Take strašne misli rojile so Vogrinu po vročej glavi. On je začel naposled celo dvomiti — nad Olgino ljubeznijo do njega. Ali kaj ne stori človek v obupnosti? Kaj ne počenja v svojej ljubezni? — Najhujše misli, najstrašnejše slutnje vzbujajo se v človeškem srci tedaj, ko iskreno ljubimo. Ljubosumna in neverna postaja takrat duša človeška; človek se muči sam in trpinči v svojej ljubezni!

Enako je bilo tudi z Vogrinom. Hud črv je glodal v njegovem srci. Strašna bolest pretresala je njegovo dušo. On si je domišljeval, da ga Olga ne ljubi več, a da tudi ljubezen do njega ni bila nikdar — odkritosrčna!

S to boljo v srci bil je Vogrin potrt, tih in zamišljen. Nikdar pa ni črhnol o tem ne besedice, niti proti materi niti proti svojemu prijatelju dr. Sirniku. A tožil pa tudi ni o svojej osodi. Z mirnostjo je prenašal vse breme svoje dušne in srčne bolesti ter zatajeval samega sebe.

Pri vsem tem bila je velika nesreča, da ni ta dušna bol uplivala na njegovo telesno bolezen. Do sredine meseca julija bila je že rana na njegovej levici precej zacelila. Tudi njegovo telo se je že do dobra okrepčalo. Lahko je hodil v obližji na kratke sprehode. Sploh pa se je smelo po vsem sklepati, da bode Vogrinova roka v enem meseci vendar toliko ozdravela, da jo bode mogel brez skrbi, če tudi previdno rabiti.

Ko se je bil Vogrin telesno precej utrdil, preganjal si je dolg čas zbranjen in pisanjem. Najpoprej je pisal grofu Konarskemu. Ta ga je že bil pismeno vprašal, zakaj ga ni tako dolgo na svoje mesto. Težko je bilo Vogrinu na to vprašanje odgovoriti, a še težje naravnost resnico povedati. Vogrin gostoljubnost, poslovi se za vsebi mogel službo nastopiti. A delati grofu nadlego s svojo boleznijo, to se mu pa ni videlo niti častno niti umestno, vzlasti v kopeli ne. Zatorej mu odpiše, da je bolan; bolezen pa mu ne dopušča, v kratkem nastopiti službe pri njem. Zaraditega je najboljše, da stopi celo iz njegove službe, osobito ker gre itak grofov sin Hugon na jesen v vojaško akademijo. Slednjič ga še poprosi Vogrin, naj mu pošljejo na dom vse njegove stvari. In zahvalivši se za prijaznost in se še ni čutil tako zdravega, da lej od te rodbine!

Malo dnij potem dobi naš prijatelj odgovor od grofa. Pismu je bilo pridejano dobro plačilo. In zahvaljujoč se za njegov trud, želi mu grof hitro ozdravljenje in srečno bodočnost.

(Dalje)

POZOR SLOVENSKI UJETNIKI V ITALIJI.

Podpisani bi rad izvedel za mojega brata Ivan Repar, kateri se nahaja nekje v Italijanskem ujetništvu, doma je iz Iška Loka, št. 20 fara Ig. Ujet je bil 25. julija 1915, preje se je nahajal na sledečem naslovu: Ivan Repar, soldato 5 Compani Reparto Prigioneri Di Guera, Maddaloni Caserta, Italija. Zadnje njegovo pismo sem prejel 4. aprila, 1916 kjer mi je poročal, da se nahaja v bolnišnici in potem pa nisem več slišal o njem. Prosim če kdo kaj ve o njem naj mi naznani, na moj naslov: **Alois Repar, 1121 N. 4th Street Barberton, Ohio. U. S. America.**

Vojakova družina.

Lev. N. Tolstoj: —

Bili smo revni in smo stanovali koncem vasi; mati, sestra, babica in jaz. Babica je nosila staro krilo in bel pas, na glavi je imela cunjasto ruto in vrečo na hrbtu. Imela me je rajši kakor mati. Moj oče je bil vojak. Ljudje so dejali, da je bil pil in vsled tega je moral biti vojak. Spominjam se še, kako je prišel na dopust.

Naša hiša je bila majhna, v sredi so bile za oporo gnojne vile; po njih sem bil nekoč splezal do vrha, padel in si razbil glavo ob klopi. Tisto mesto se še vidi na čelu.

V koči je bilo dvoje malih oken, eno s cunjami zamašeno. Naše dvorišče je bilo majhno in odprto. V sredi je bilo korito. V hlevu smo imeli samo starega konja s krivimi nogami — krave nismo imeli — in dvoje ovac in jagnje. Jagnje je spalo pri meni. Jedli smo kruh in pili vodo. Delati ni mogel nihče; mati je vedno tožila o svojem trebuhu in babica o svoji glavi. Sestra pa je delala le zase; kupovala si je nakitje in se hotela omožiti.

Mati je bolehala vedno bolj in potem je rodila malega. Materi so postlali na trati, babica je izposodila od soseda denar in poslala strica Nefeda po popa. Sestra je povabila na krst.

Tedaj so prišli ljudje in prinesli sabo cele tri hlebe. Teta je pokrila mizo. Potem je privlekla klopi in brento vode. Vsi so sedli na svoje mesto. Ko je prišel pop, sta pristopila boter in botra in zadaj sta stala teta Akulina z malim. Najprej so molili vsi, potem so prinesli malo dete, pop ga je prijel in potopil v vodo. Tedaj mi je bilo nenadoma tesno in sem kriknil: "Ne delajte hudo malemu!" Babica se je razhudila in dejala: "Moléi, sicer ti priložim eno!"

Pop ga je trikrat potopil in izročil teti Akulini. Potem ga je zavil v tkanino in nesel materi na trato.

Potem so vsi sedli za mizo. Babica je napolnila tri sklede s kašo, jo polila s postnim oljem in dala gostom, da jo jedo. Ko so se vsi nasitili, so se dvignili, se zahvalili babici in odšli. — Šel sem k materi in vprašal:

"Mamica, kako mu je?" Mati je dejala: "Prav tako, kakor tebi!"

Maléek je bil čisto tenak; roke in noge pomišina majhne in vedno je jokal. Ako si se po njem prestrašil, je jokal in mati ga je z uspavanko zazibala v spanec. Kašljala je, a je vedno pela.

Nekoč se ponoči zbudim in slišim, kako mati plaka.

Babica je vstala in rekla: "Gospod Jezus, kaj ti je?"

Mati je dejala: "Mali je mrtev."

Babica je prižgala luč, omila je maléka, ga oblekla v čisto srajčko opasala s pasom in položila pod sveto podobo.

Ko se je zdanilo, je babica šla in se vrnila s stricem Nefedom. Stric je vzel dvoje starih desk in napravil krsto, čisto majhno krsto in položil vanjo malega.

Mati je sedla h krsti in zdihovala ter ihtela potihoma. Potem je vzel stric krsto in jo odnesel h pogrebu . . .

To je bilo veselje, ko se je možila sestra. Prišli su mužiki in prinesli sabo hlebec kruha in žganja. Žganje so ponudili materi in mati ga je pila. Stric Nefed je odrezal kos kruha in ga podal materi. Jaz sem stal ob mizi in sem tudi hotel kos kruha. Potegnil sem mater za rokav in ji pošepetal željo v uho. Mati se je zasmejala in stric Nefed je dejal: "Kruha hoče?" in mi odrezal velik kos. Vzel sem kruh in odšel v čumnato. V čumnati je sedela sestra. Vprašala me je: "Kaj pravijo mužiki?" Dejal sem: "Žganje pijo." Tedaj se je zasmejala in rekla: "Pomisli, jaz naj vzamem Kondraško."

Potem je bilo ženitovanje. Vsi so vstali zgodaj. Babica je kurila peč, mati je gnetla testo in teta Akulina je umivala meso.

Sestra je obula nove čevlje in oblekla rdeč sarafan, zavezala si je lepo ruto in ni delala. Ko se je soba ogrela, se je tudi mati lepo napravila; potem je prišlo mnogo ljudi — vsa koča je bila polna.

Potem se je pripeljalo med žvenketanjem kraguljčkov troje kmečkih vozov. V zadnjem vozu je sedel ženin Kondraška v novem kaftánu in visoki gosposki kapi. Stopil je iz voza in šel v kočo. Sestra je oblekla nov plašč in potem so jo peljali k ženinu. Ženin in nevesta sta sedla za mizo in vsi so častitali. Potem so vstali, molili in šli ven. Kondraška je dvignil sestro v voz in stopil sam v drugega. Vsi so vstopili, se prekrižali in odpeljali. Vrnil sem se v kočo in sedel k oknu, da počakam, dokler se ne vrnejo svatje. Mati mi je dala kos kruha; jedel sem in kmalu zaspal. Potem me je mati zbudila in dejala: "Prihajajo!"? dala mi je testen valj in rekla naj sedem za mizo. Kondraška in sestra sta vstopila in za njima mnogo ljudi, še več kakor preje. Tudi na cesti jih je stalo nekaj, gledali so skozi okno. Stric Gerasin je vodil ženina; prišel je in dejal: "Glej, da se izgubiš!" Ustrašil sem se in hotel ven, toda babica je rekla: "Pokaži svoj testeni valj in povej, čemu je!" In povedal sem.

"Ali ne stanuje pri vas vojakova žena Matrona?" "Da, to je moja mati," pravim jaz. Vojak me pogleda in de: "Ali poznaš svojega očeta?" Jaz odgovorim: "Vojak je; nisem ga še videl." Vojak veli: "No, pojdi, pelji me k Matroni, pismo imam zanjo od očeta." Jaz vprašam: "Kakovo pismo?" Le pojdi, boš že videl."

In vojak hiti z mano tako naglo, da ga komaj dohajam.

Zdaj smo pri naši hiši; vojak se pokriža, vstopi in pravi: "Bog vas pozdravi!" Potem odloži, se ogleda po koči in veli: "Ali je to vsa družina?" Mati ne reče ničesar, neprenehoma opazuje vojaka; ta pravi: "Kje pa je mati?" In joka.

Tedaj steče mati k očetu in ga poljubi.

Jaz splezam na njegova kolena in vse preiščem.

Nič več ni jokal, ampak smejal se je.

Potem so prišli ljudje, on je pozdravil vse in pripovedoval, da je dobil stalen dopust.

Stric Gerašin je položil denar pod kozarec, vlil čezenj žganje in ga dal meni. Vzel sem kozarec in ga dal materi. Potem smo šli ven; drugi so obsedeli.

Potem smo pili žanje, jedli žolco in meso ter plesali in peli. Stric Gerasin je pil nekoliko žganja in dejal: "Kako grenko je to žganje". Potem je prijela sestra svojega ženina za ušesa in ga poljubila. Dolgo smo peli in plesali, potem so se odpravili vsi in Kondraška je vzel sestro s seboj na svoj dom.

Pozneje smo še bolj ubožali. Konja smo prodali in obe ovci; pogosto nismo imeli kruha. Mati je izposojevala pri sorodnikih. Kmalu je umrla babica. Še vem, kako je mati jokala in stokala: "Ah ljuba mati, zakaj si me zapustila! Kaj naj počne zdaj tvoja nesrečna sestra? Kako naj zdaj živim naprej? Tako je dolgo jokala in zdihovala.

Nekoč sem pazil na konje in sem šel z drugimi dečki po deželni cesti. Po poti pride vojak s potno torbo čez pleča. Gre k nam in vpraša: "Iz katere vasi ste?" "Iz Nikolkoje," odgovorimo.

Ko so prignali živino, je prišla tudi starejša sestra in pozdravila mater. Oče je dejal: "Kdo pa je mlada žena?" Mati se je smejala in rekla: "Svoje lastne hčere ne pozna več!" Tedaj jo je pozval oče k sebi, jo poljubil in vprašal, kako živi. Mati je šla peč jajčnik in je poslala sestro po žganje. Sestra je prinesla litersko steklenico, ki je bila zamašena s papirjem, in jo postavila na mizo. Oče je vprašal: "Kaj je to?" Mati: "To je žganje zate." Oče: "Ne, ne, že pet let ne pijem več, toda daj mi jajčnik." Molil je, sedel za mizo in jedel. Potem je dejal: "Ako bi ne opustil pijače, nikdar bi ne bil podčastnik in nič bi me ne bilo vrnilo domov." Pri tem je potegnil iz polne torbice mošnjo z denarjem in jo dal materi. Mati se je veselila in naglo odšla, da jo skrije.

Ko so bili vsi proč, je legel oče zadaj na klop, da zaspi in položil mene poleg sebe. Mati je ležala pred našimi nogami. Dolgo sta se pogovarjala, skoro do polnoči. Po tem sem zaspal.

Zjutraj pravi mati: "Ah, drv nimam." "Ali imaš sekiro?" — "Da, toda staro, skrhano." Oče se je obul, vzel sekiro in šel na dvorišče. Tekel sem za njim.

Oče je izpulil dolg drog iz strehe, položil ga na klado in ga razsekal brzo v majhne kose, jih nesel v kočo in dejal: "Tu imaš drva; zakuri peč, jaz grem danes na pot; hočem kupiti hišo in drva. Kravo moramo tudi imeti."

Mati pravi: "To pa velja mnogo denarja". — Oče: "Delali bomo. Tu že tudi dorašča krepak kmet". Pri tem pokaže oče na me.

Potem je oče molil, jedel kruh, se oblekel in dejal materi: "Ako imaš sveža jajca, speči jih v pepelu do opoldne", in je odšel.

Oče se ni dolgo vrnil. Prosil sem mater, da hočem k njemu. Ona pa je rekla: "Ne." Hotel sem vseeno proč, toda mati me ni pustila in me je tepla. Sedel sem na peč in pričel jokati. Tedaj pa je stopil oče v kočo in vprašal: "Zakaj jokaš?" Jaz rečem: "Hotel sem za taboj, toda mati me ni pustila in me je tepla". In jokal sem še glasneje.

Oče se je smejal, šel je k materi in se delal, kakor bi jo tepel. Obenem je rekel: "Ne tepi Fedje! Ne tepi Fedje!" Mati se je delala, kakor da bi jokala. Tedaj se je oče zopet zasmejal in dejal: "Ali so vajine solze po ceni!" Potem je sedel za mizo, me vzel k sebi in vzkliknil: "Tako, stara, zdaj nama daj kosilo; jesti hočeva".

Mati nama je dala kašo in jajca in smo jedli. Mati je vprašala: "No in bruna?" Oče pravi: "Sem jih kupil; za osemdeset rubljev; lipovina, bela kakor steklo. Samo pusti mi časa; kmete napojimo z žganjem, pa nam zidajo državno palačo!"

Odtlej se nam je dobro godilo . . .